

Klimatkontrakt 2030

Mellan Göteborgs stad och myndigheterna
Energimyndigheten, Vinnova, Formas, Tillväxtverket,
Trafikverket, Naturvårdsverket samt Viable Cities.

VERSION 2023

Klimatkontrakt 2030

Innehåll

Klimatkontrakt 2030	4
1. Syftet med Klimatkontrakt 2030	5
2. Parter	5
3. Kommunens åtaganden	5
3.1. Kommunens klimatmål.....	5
3.2. Strategi.....	6
3.3. Organisation och ledning.....	7
3.4. Samverkan med näringsliv, akademi och medborgare.....	7
3.5. Klimatinvesteringsplan.....	9
3.6. Digitalt stöd för genomförandet.....	9
3.7. Innovationsnav för klimatneutrala kommuner.....	9
3.8. Klimatanpassning.....	9
3.9. Klimatsmart mobilitet.....	10
3.10. Rapportering och uppföljning.....	10
4. Viable Cities åtaganden	10
4.1. Samordning Klimatkontrakt 2030.....	11
4.2. Smart policyutveckling.....	11
4.3. Innovation.....	11
4.4. Samordnad finansiering.....	12
4.5. Samspel med EUs mission klimatneutrala städer.....	12
5. Myndigheternas åtaganden	12
5.1. Smart policyutveckling.....	13
5.2. Stöd till forskning, innovation och utveckling.....	13

5.3. Samordnande insatser kring finansiering.....	14
5.4. Deltagande i europeiska initiativ för hållbara städer.....	14
6. Strategiska utvecklingsprojekt 2024.....	15
6.1. Governance.....	15
6.2. Klimatinvesteringsplaner.....	16
6.3. Konkurrenskraft genom omställning.....	17
6.4. Medborgarengagemang.....	17
6.5. Systemdemonstratorer.....	18
6.6. Mission klimatneutrala städer 2030 internationellt.....	18
7. Gemensamt arbete kring uppföljning, utvärdering och uppdatering.....	19
7.1. Viktigaste uppdateringar för kommunen.....	19
7.2. Mest angelägna erfarenheter att dela för kommunen.....	19
7.3. Viktigaste uppdateringar för Viable Cities.....	20
7.4. Viktigaste uppdateringar för myndigheterna.....	22
9. Kontraktet.....	24
Klimatkontrakt 2030.....	25
Bilaga 1 - Länkar till dokument.....	26

Klimatkontrakt 2030

Klimatfrågan är vår tids största utmaning. En samhällsutmaning som är både lokal och global och samtidigt ömsesidigt förstärkande av andra samhällsutmaningar som på ett fundamentalt sätt påverkar samhällets utveckling och hotar förutsättningarna för jorden. De arbetssätt vi hittills använt för att traditionellt utveckla vårt samhälle räcker inte längre. Vi måste arbeta på helt nya sätt. Tillsammans bygger vi en rörelse bland många aktörer i samhället för att nå missionen Klimatneutrala städer 2030 med ett gott liv för alla inom planetens gränser.

Klimatkontrakt 2030 är ett verktyg för att nå detta. Det är ett långsiktigt åtagande som säkrar ett utvecklat samarbete mellan städerna och den statliga nivån. Utgångspunkten för arbetet är att ett ökande antal svenska kommuner och samhällen samlar en bredd av aktörer och mobiliserar på många nivåer – lokalt, regionalt, nationellt, internationellt – för att bana väg för snabbare omställning till klimatneutralitet och hållbarhet i Sverige, Europa och världen. De städer och myndigheter som tillsammans med Viable Cities arbetar med Klimatkontrakt 2030 är föregångare som har ambitionen att bana väg för en bredare omställning som involverar många fler.

Klimatkontrakt 2030 är ett verktyg för att utveckla en mer ändamålsenlig samhällsstyrning vilket benämns som governance. Governance innebär att många aktörer på olika styrvivåer arbetar tillsammans för att gemensamt gå bortom det man som enskild aktör har direkt rådighet över för att förverkliga mål och mission. Det innebär ett systemskifte mot ett helhetstänkande inom offentlig förvaltning och en mer nätverksbaserad styrning.

Governance syftar på processen och strukturen för att styra, leda och reglera en organisation, ett samhälle eller ett system. Det handlar om hur beslut tas, hur mandat och ansvar fördelas, och hur regler och riktlinjer upprätthålls och efterlevs. Det är en komplex process som involverar politiska, ekonomiska, tekniska och sociala aspekter som i sin tur kräver samarbete och engagemang från en bredd av samhällsaktörer.

Klimatkontrakt 2030 skapar ett sammanhang som katalysator för nya, innovativa former av samarbete mellan städer, näringsliv, akademi, forskningsinstitut och civilsamhälle och bidrar därmed till utvecklad governance. Detta stärker förutsättningarna att mobilisera och driva en gemensam hållbar utveckling i en nutid och ett samhälle som i allt högre grad präglas av komplexitet.

Tillsammans bygger vi förmåga steg för steg att ställa om snabbare!

1. Syftet med Klimatkontrakt 2030

Syftet med detta Klimatkontrakt är att öka tempot i klimatomställningen i städer inom ramen för Agenda 2030 och samtidigt bidra till en fortsatt återhämtning och utveckling av svensk ekonomi i en tid som präglas av flera sammanlänkade kriser.

Klimatkontraktet uttalar parternas avsikt att höja ambitionen inom hållbar stadsutveckling och klimatomställning. Klimatkontraktet ger även Sverige och svenska städer goda förutsättningar att vara internationella föregångare i städernas klimatomställning. Detta ska uppnås genom ömsesidiga och långsiktiga åtaganden om insatser från de undertecknande statliga myndigheternas, innovationsprogrammet Viable Cities och kommunens sida.

2. Parter

Parter i Klimatkontrakt 2030 är:

- Göteborgs stad.
- Myndigheterna: Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande (Formas), Naturvårdsverket, Statens Energimyndighet (Energimyndigheten), Tillväxtverket, Trafikverket och Verket för innovationssystem (Vinnova).
- Strategiska innovationsprogrammet Viable Cities¹.

3. Kommunens åtaganden

3.1. Kommunens klimatmål

Göteborgs Stads Kommunfullmäktige har genom Göteborgs Stads miljö- och klimatprogram 2021–2030 fastställt klimatmålet att Göteborg ska ha ett klimatavtryck nära noll 2030. Detta innebär att utsläppen inom Göteborgs geografiska område skall minska med minst 10,3% per år och de konsumtionsbaserade utsläppen med minst 7,6% per år.

Göteborgs Stads budget 2024 slår fast att:

- omställningstakten skall öka kraftigt och miljö- och klimatkommittén skall aktivt bistå andra nämnder och bolagsstyrelser att nå målen

¹ Viable Cities är ett strategiskt innovationsprogram som finansieras av Energimyndigheten, Vinnova och Formas. Programmet har en löptid från 2017 till 2030 och har cirka 130 medlemmar, Värddorganisation är KTH.

- ambitionsnivån i Göteborgs Stads energiplan ska höjas och åtgärderna genomföras
- bolagen behöver gå i takt i klimatomställningen
- AB Framtiden, stadsfastighetsnämnden, Göteborg Energi och Renova har ett stort ansvar att gemensamt genomföra de systemförändringar som krävs inom energiområdet

3.2. Strategi

Göteborgs Stad har sedan signeringen av det första klimatkontraktet i december 2020 lagt fokus på att bygga den nya kapacitet som krävs för att möjliggöra att en effektiv och strategisk samberedning kommer på plats i staden. Detta är en förutsättning för att stadens arbete med att accelerera klimatomställning ska bli framgångsrikt. Fokus har varit på att utveckla och etablera stadens klimatomställningsfunktion och därunder framgångsrika och effektiva arbetssätt för denna. Detta har handlat dels om att tydliggöra hur en praktik för samberedning mellan centrala bolag och förvaltningar bör se ut, inklusive en tydlig rollfördelning och ansvarsuppdelning, dels om att tydliggöra vilka mer specifika analyser och beredningsunderlag som måste produceras som del av denna samberedning. Följande underlag är nu under beredning inom ramen för klimatomställningsfunktionen:

1. *Göteborgs Stads klimatomställningsstrategi* beskriver möjliga övergripande vägval utifrån scenariobaserade riskanalyser med syfte att säkra att alla underlag för åtgärds- och investeringsbeslut grundas på en saklig analys av hur den tänkta investeringen bidrar, eller inte, till att uppnå stadens klimatmål. Klimatomställningsstrategin kommer att fastställas årligen av miljö- och klimatnämnden. Därefter ska alla investeringar som staden gör prövas mot denna.
2. *Göteborgs Klimathandlingsplan* beskriver alla pågående och alla planerade insatser och åtgärders klimatpåverkan, liksom hur dessa sammantaget bidrar till att uppnå klimatmålet och vad som ytterligare krävs.
3. *Göteborgs Stads klimatinvesteringsplan* beskriver kostnaderna för de insatser och åtgärder som ingår i klimathandlingsplanen.

Ovanstående svarar mot kraven på att det ska finnas en Climate Action Plan och en Climate Investment Plan inom ramen för EU:s mission 100 klimatneutrala och smarta städer.

Underlagen motsvarar också vad som ingår i konceptet klimatbudget. Detta genom att de ger en beskrivning av omfattningen av alla större investeringars och utvecklingsinsatser klimatpåverkan, liksom stadens möjlighet att nå stadens klimatmål. På så sätt förväntas underlagen ge politiken det redskap som krävs för

att aktivt styra stadens utveckling mot en klimatpåverkan nära noll 2030. Detta bland annat genom stadens årliga budget där uppdrag kan riktas till stadens nämnder och styrelser. Detta svarar också mot de krav på koordinering mellan bolagsstyrelser och nämnder, liksom riktade utvecklingsåtgärder för att driva systemomställning, som efterfrågas i stadens budget för 2024.

3.3. Organisation och ledning

Det kapacitetsutvecklande arbete som har beskrivits ovan har initierats och drivits av miljö- och klimatområdet (i praktiken miljöförvaltningen) på uppdrag från kommunfullmäktige. Denna kapacitetsuppbyggande fas har slutrapporterats under hösten 2023 och övergår från och med 2024 i en operativ fas. I denna fas ges relevanta förvaltningar och bolag tydliga roller inom ramen för klimatomställningsfunktionen, utifrån sina olika och sinsemellan kompletterande uppdrag och ansvar.

Miljöförvaltningen:

- upprätthåller klimatomställningsfunktionen arbete som en struktur för strategisk samberedning i staden, genom att agera sammankallande aktör och erbjuda processledning för arbetet;
- ansvarar som aktiv part i klimatomställningsfunktionen för en framåtriktad uppföljning av klimatmålen genom att utvärdera huruvida liggande verksamhetsplaner och investeringsplaner inom stadens nämnder och bolagsstyrelser - inklusive pågående utvecklings- och innovationsarbete - pekar mot att klimatmålen kommer kunna nås. Resultatet av detta arbete är stadens klimathandlingsplan respektive klimatinvesteringsplan.

Förvaltningar och bolag:

- ansvarar, var för sig, för att bidra med uppgifter och kunskap vid framtagningen av klimatomställningsstrategin, klimathandlingsplanen och klimatinvesteringsplanen;
- ansvarar, gemensamt, för att de olika bolags- och förvaltningsspecifika planerna också "går i takt" och möter de krav på systemomställning som klimatmålen pekar mot.

3.4. Samverkan med näringsliv, akademi och medborgare

Samverkan med näringsliv och akademi är centralt i utvecklingen av stadens klimathandlingsplan på bolags- och förvaltningsnivå, framför allt för att säkra att nödvändiga innovations- och utvecklingsbehov identifieras och möts av kraftfulla satsningar. En nära dialog med medborgarna är också nödvändig för att säkra delaktighet och legitimitet. Här spelar Business Region Göteborg (BRG), som är stadens näringslivsorgan och ägare av stadens innovationsparker en mycket

viktig roll i att fokusera omställning som bidrar till Göteborgs klimatomställning, näringslivsutveckling och attraktionskraft. Detta görs bland annat genom Göteborgs Stads näringslivsstrategiska program, med stort fokus på hållbar tillväxt.

För att utveckla nya systemlösningar krävs nära samverkan mellan Göteborgs Stad och aktörer inom forskning och utveckling. Exempel på detta är att ett arbete har sjuösatts på Chalmers genom att ett nytt bolag har skapats - Chalmers Next Labs AB - vars syfte är att understödja en mer praktisknära forskning i de områden som berör klimatomställningen. En omstöpning av stadens innovationsparker pågår också i syfte att stärka innovations- och utvecklingsarbetet bland annat kopplat till stadens klimatomställning.

Ambitionen är att dessa betydande satsningar skall kunna integreras i klimatomställningsfunktionens arbete genom att Business Region Göteborg som central aktör säkerställer att de utvecklings- och innovationssatsningar som stadens klimatomställning kräver finns på plats. Antagandet är att detta även kommer kräva att nya operativa samarbetsytor utvecklas mot region, statliga myndigheter och EU.

Också framtagande och revidering av Göteborgs Stads klimatomställningsstrategi kommer att kräva ett nära och aktivt samarbete med akademien, näringslivet, region, statliga myndigheter och EU. Att identifiera och analysera de omvärldsförändringar som sker inom till exempel teknikutveckling, lagstiftning, tillgänglighet av råvaror och prissättning, etablering av nya affärsmodeller, med mera, är ett omfattande arbete som kommer kräva en ökad samverkan med dessa aktörer.

Ett klimatråd med forskare inom olika discipliner har instiftats med uppgiften att analysera hur stadens klimatmål kan nås. Den första rapporten levereras under senhösten 2023.

Flera aktiviteter pågår också med fokus på att säkra en rättvis klimatomställning. Inom ramen för Viable Cities-projektet Klimatneutrala Göteborg 2030 2.0 kommer Göteborgs Stad under våren 2024 att testa metodiken klimatråd, baserad på bland annat en OECD-standard inom området, och i nära samverkan med expertis inom Digidem Lab. Under 2023 medverkade Göteborgs Stad i EU-projektet MOSAIC för att testa inkluderande metodik för utveckling av hållbar mobilitet.

Under våren 2023 påbörjades också arbetet inom den Formasfinansierade forskarskolan Just Transition, med tre doktorander som kommer att forska med fokus på hur Göteborgs Stad kan utveckla styrning som säkrar en rättvis klimatomställning. Även det Formasfinansierade förstudieprojektet Styrning för jämlik och inkluderande klimatomställning i Göteborg, inom satsningen Klimatneutrala och inkluderande kommuner har detta fokus i nära samverkan med flera forskare.

3.5. Klimatinvesteringsplan

Som beskrivs under 2. Strategi ovan kommer Göteborgs Stads klimatinvesteringsplan att vara ett centralt redskap i arbetet med att säkra olika former för finansiering av stadens klimatomställning. Den första versionen av klimatinvesteringsplanen blir klar i början av 2024 i samband med att Göteborgs Stad färdigställer ansökan för Mission Label inom ramen för EU:s mission 100 klimatneutrala och smarta städer.

3.6. Digitalt stöd för genomförandet

Göteborg Stad och Chalmers är ledande nationellt och internationellt i arbetet med att utveckla en digital tvilling av staden, Virtuella Göteborg. Staden är även långt framme i arbetet med att utveckla en digitaliserad planprocess. Flera framstående forskningssatsningar pågår nu för att koppla samman dessa framväxande digitala modeller och analysverktyg med en sedan länge etablerad forskning kring stadens energisystem och byggda miljö. Samtidigt har Göteborg genom nära samarbete med akademin byggt en djup kunskap kring lednings- och styrningsutmaningar kopplade till klimatomställningen. Göteborgs Stad avser nu att kombinera dessa satsningar på digitalisering och på lednings- och styrutmaningar, för att erbjuda praktiskt användbara lednings- och styrverktyg för klimatomställningen.

Digitalisering är också helt centralt för möjligheterna att på ett resurseffektivt vis, som inte bidrar till ökande administration, fånga in de data som behövs för att ta fram stadens Klimatomställningsstrategi, klimathandlingsplan och klimatinvesteringsplan. Utvecklingsarbete pågår för att kunna integrera detta i stadens gemensamma system för all annan verksamhetsuppföljning.

3.7. Innovationsnav för klimatneutrala kommuner

Genom projektet Klimatneutrala Göteborg 2.0 utvecklas, med stöd i stadens innovationsprogram, ett samarbete med akademin och näringslivet för att säkra gemensamt lärande kring kapacitetsutveckling för omställning som är en förutsättning för att lyckas att nå klimatmålet. Detta görs i nära samverkan med "Klimat 2030" som är Västra Götalandsregionens och länsstyrelsens satsning på att driva fram utveckling inom centrala områden som transporter, energiomställning, kemikalieområdet, konsumtion med mera.

3.8. Klimatanpassning

Göteborgs stad arbetar sedan många år med klimatanpassning både centralt och inom ramen för nämndernas och styrelsebolagen olika uppdrag. Det pågår ett ambitiöst arbete med att ta fram en sammanhållande handlingsplan för stadens klimatanpassningsarbete. Denna syftar till att bidra till att staden ska stå rustad för ett förändrat klimat där stadens verksamhet och människors livsmiljöer och hälsa kan upprätthållas. I början på 2023 gav kommunfullmäktige alla nämnder och styrelser i

uppdrag att ta fram åtgärdsförslag till handlingsplanen. Under hösten 2023 har dessa förankrats som inspel till den gemensamma planen i respektive nämnd och styrelse. Under senhösten 2023 genomgår förslagen en prioriteringsprocess som kommer att mynna ut i den första utgåvan av handlingsplanen. Denna förväntas att fastställas av kommunfullmäktige under 2024.

3.9. Klimatsmart mobilitet

Ett betydande fokus för Göteborgs Stads klimatarbete inriktar sig mot att utveckla nya hållbara transportlösningar och transportsystem. I detta arbete finns en nära samverkan mellan staden förvaltningar och bolag och näringslivet. Till exempel genom projekt som Gothenburg Green City Zone och Transzero. En nära samverkan sker också med Västra Götalandsregionen kring nya kollektivtrafiklösningar. Grunden för arbetet är Göteborgs elektrifieringsplan 2021–2030 som ska säkerställa att elektrifieringsuppdraget implementeras på ett effektivt sätt och bidra till att målen om en fossilfri fordonsflotta, ett fossilfritt transportsystem samt de övergripande tillväxtmålen för regionen nås. Elektrifieringsplanen är knuten till Göteborgs stads näringslivsstrategiska program 2023–2035 samt Göteborgs Stads miljö- och klimatprogram 2021–2030.

3.10. Rapportering och uppföljning

Som beskrivits under 2. Strategi ovan är de viktigaste styrverktyg som nu utvecklas (1) en klimatomställningsstrategi, (2) en klimathandlingsplan och (3) en klimatinvesteringsplan. I utvecklingen av dessa verktyg skapas också systematik för nödvändig insamling och uppföljning av data. Tillsammans kommer dessa verktyg att ge kommunfullmäktige liksom nämnder och styrelse de redskap som krävs för att säkra en aktiv styrning för att nå stadens klimatmål.

4. Viable Cities åtaganden

Innovationsprogrammet Viable Cities genomförs i bred samverkan, för att bidra till att ställa om till klimatneutrala städer 2030 som en del i det svenska åtagandet att uppfylla mål i Agenda 2030 och Parisavtalet. I detta ingår att vara internationella föregångare i städers omställning.

Viable Cities arbetar med en bredd av aktörer på tvärs över vetenskapliga discipliner, branscher och samhällssektorer. Det kopplar samman excellenta forskningsmiljöer med stora och små företag inom en rad branscher samt offentliga verksamheter och civilsamhällesorganisationer.

Inom ramen för den roll som Viable Cities har som strategiskt innovationsprogram kommer programmet att verka för följande:

4.1. Samordning Klimatkontrakt 2030

Det sker nu en allt snabbare mobilisering kring omställningen lokalt, nationellt och internationellt där klimatkontrakten används som verktyg. Det kräver en bättre förmåga att samordna arbetet och kontinuerligt vidareutveckla kontrakten för att åstadkomma; uppskalning, breddning, replikerbarhet, prioritering samt en mer effektiv samordning av möten och dialoger mellan aktörerna.

Viable Cities programkontor utvecklar därför en samordningsfunktion för Klimatkontrakt 2030 i Sverige för att ytterligare stödja processen med klimatkontrakt där myndigheternas, kommunernas och övriga relevanta aktörers åtaganden utvecklas och vässas steg för steg. Detta görs parallellt med insatser för implementering och skalning för att på ett bättre sätt att driva på omställningen. Samordningsfunktionen ska stödja uppbyggnaden av aktörernas gemensamma förmåga till omställning från kunskap till implementering och utveckla processen för klimatkontrakten till nästa nivå – såväl i ett lokalt, nationellt som internationellt sammanhang.

Samordningsfunktionen ska höja kunskapen och skapa bättre möjligheter för kommuner och aktörer att på lokal nivå dra nytta av och utveckla arbetssätt för att tillvarata de omfattande policypaket på EU-nivå som är ett resultat av European Green Deal (exempelvis Fit for 55 och taxonomiförordningen för hållbara investeringar).

4.2. Smart policyutveckling

Viable Cities avser fortsatt vara en mobiliserande aktör kring policy och regelverk med tillhörande insatser inom smart policyutveckling. Dels handlar detta om att ge kommuner bättre överblick avseende nuvarande och kommande svensk och europeisk lagstiftning, regler och normer av relevans för städers klimatomställning (exempelvis policypaketet Fit for 55). Dels innefattar det processtöd för förändring av regelverk och normer för att i praktiken underlätta klimatomställningen. Detta kopplar till myndigheternas åtaganden (se avsnitt 5.1) samt utvecklingsarbetet kring systemdemonstratorer (se avsnitt 6.5).

4.3. Innovation

Viable Cities avser utveckla sin roll som föregångare och intermediär (systemkopplare, mellanrumsledare, gränsgångare) för att stärka de koordinerande, mobiliserande och faciliterande insatserna i det framväxande ekosystemet för missionen om Klimatneutrala städer med ett gott liv för alla inom planetens gränser.

För att underlätta för kommuner att implementera innovation som påskyndar klimatomställningen, kommer Viable Cities bidra med kompetensnätverk och processtöd, bland annat genom att kroka arm med andra strategiska

innovationsprogram i den fortsatta utvecklingen av Klimatkontrakt 2030. Det gäller framför allt inom mobilitet, energi, byggd miljö, cirkulär ekonomi, hälsa och digitalisering. Utifrån samarbetsavtalet som finns med det strategiska innovationsprogrammet Drive Sweden kring klimatsmart mobilitet kommer samverkan utvecklas ytterligare med såväl städer som myndigheter kring detta område, inte minst med Trafikverket. Inom digitalisering för klimatomställning kommer arbetet utvecklas vidare med det nyligen inrättade Urban Twin Transition Centre.

4.4. Samordnad finansiering

Viable Cities kommer på följande sätt understödja kommuners behov av finansiering av klimatomställning och verka för samarbete och synergi mellan myndigheter och andra aktörer som finansierar klimatomställning och hållbar stadsutveckling.

- Viable Cities kommer fortsätta arbeta med utvecklade former för finansiering kopplat till Klimatkontrakt 2030 med de 23 städerna och de sex myndigheterna som är involverade i detta.
- Viable Cities kommer tillsammans med myndigheterna utveckla arbetet inom samordnad finansiering genom olika insatser som pågår inom området hållbar stadsutveckling, se 5.3 Samordnad finansiering.
- Viable Cities arbetar vidare med att utveckla former för klimatinvesteringsplaner för städer med sikte på att stödja samtliga städer i satsningen Klimatneutrala städer 2030 samt som en del i det internationella arbetet med missionen och tillgängliggöra insikter och verktyg för många fler.

4.5. Samspel med EUs mission klimatneutrala städer

Viable Cities samverkar nära med de stödstrukturer som byggs upp kring EUs mission om klimatneutrala städer 2030 – såväl plattformen för genomförande av EUs mission, NetZeroCities som CapaCITIES, som syftar till att bygga nationella plattformar i fler länder, som partnerskapsprogrammet Driving Urban Transitions (DUT). Viable Cities är också delaktiga i diskussionen på EU-nivå om närmare samverkan och synergier med system-missionen om klimatanpassning (Adaptation to Climate Change), liksom med "New European Bauhaus".

5. Myndigheternas åtaganden

Myndigheterna åtar sig att samverka inom ramen för Klimatkontrakt 2030. Myndigheterna bidrar på så sätt till syftet med det missionsdrivna arbetet att ställa om till klimatneutrala städer 2030 med ett gott liv för alla inom planetens gränser.

Under 2024 fortsätter myndigheterna att utveckla stödjande strukturer och nya arbetssätt för en mer sammanhållen, strategisk och lärande utvecklingsprocess. I denna fungerar Rådet för hållbara städer som ramverk och strategiskt forum för myndighetssamverkan, Svensk modell för Hållbar utveckling, som operativ plattform för myndighetssamverkan och Klimatkontrakt 2030 som gemensamt innovations- och testlabb för de 23 städerna och myndigheterna.

Som en del av det kommer Klimatkontraktsmyndigheternas innovationsteam tillsammans ansvara för att driva följande innovationsprocesser: Policylab (5.1), Systemdemonstratorer (5.2) och Lokal portföljanalys (5.3). Arbetet innebär även medverkan i Transition Lab som Viable Cities faciliterar. Myndigheterna avser att på Arena klimatkontrakt, mötesplatsen för dialogverkstad mellan kommunerna och myndigheterna, under 2024 särskilt fokusera på utvecklingen av Klimatkontrakt 2030 som innovation av governance. (se 6.1)

Myndigheterna åtar sig att fortsätta det gemensamma arbetet kring följande utveckling under 2024 för att stödja kommunernas klimatomställning:

5.1. Smart policyutveckling

Tillsammans med kommunerna samverkar myndigheterna för att identifiera och bidra till utvecklingen mot mer ändamålsenliga regelverk och andra styrmedel för hållbar stadsutveckling och klimatomställning samt öka förståelse och kunskap om befintliga regelverk. Med kommunernas utvecklingsbehov i en accelererad klimatomställning som fokus, ska processen fortsatt bygga på proaktiv dialog och ömsesidigt lärande.

Under 2024 fortsätter arbetet med policylabb inom ett eller flera av de identifierade utmaningsområdena: inkluderande och hälsofrämjande mobilitet, markanvändning och markanvisning, energiplanering- och energieffektivisering samt cirkulära resurs- och materialflöden. Ett gemensamt utvecklings- och planeringsarbete pågår genom samverkan och dialoger för att förtydliga policyutmaningar och identifiera huvudaktörer, samt säkerställa omställningspotential av policylabb.

5.2. Stöd till forskning, innovation och utveckling

Myndigheterna finansierar insatser för forskning, innovation, utveckling och systeminnovation som stödjer en snabbare klimatomställning. Myndigheternas stöd riktar sig till olika typer av forskning, innovation, tillämpning och demonstration och till viss del investeringsstöd. Stöd tillhandahålls genom öppna utlysningar och andra former såsom till exempel beställarnätverk, behovsägarnätverk och innovationsupphandling.²

Under 2024 åtar sig myndigheterna att fortsatt utveckla och finansiera nya typer av insatsformer, såsom: Systemdemonstratorer för klimatneutrala städer, (Läs mer

under 6.5) och Urban Twin Transition Center² för digitalisering som ger bättre stöd för städernas klimatomställning.

5.3. Samordnande insatser kring finansiering

Myndigheterna utvecklar löpande samordningen kring insatser som pågår inom hållbar stadsutveckling och klimatomställning för att skapa bättre framförhållning och samlad information.

Baserat på den innovationsprocess om metodutveckling för lokala portföljanalyser som genomfördes 2023 avser myndigheterna att under 2024 leverera sammanställda utdata från vissa av myndigheternas finansiering till samtliga 23 kommuner. Innovationsarbetet kommer även att fortsätta under 2024 i syfte att dels höja kvaliteten och täckningen av levererade data, dels genom ett eller flera fördjupningsprojekt i samarbete med vissa intresserade kommuner för att effektivisera processen och öka nyttan hos mottagarna. Det långsiktiga målet med portföljanalyserna är att arbetet ska bidra i arbetet med städernas klimatinvesteringsplaner.

Hållbarstad.se är Rådet för hållbara städernas gemensamma webbplats. Här har myndigheterna åtagit sig att löpande publicera information om finansieringsmöjligheter och utlysningar samt samlat kunskapsstöd från alla ingående myndigheter som är med i Rådet för hållbara städer³.

5.4. Deltagande i europeiska initiativ för hållbara städer

Myndigheterna ingår och arbetar med flera olika europeiska initiativ för att stödja utvecklingen av hållbara städer och samhällen.

I arbetet med att stödja svenskt deltagande i forskningsprogrammet Horisont Europa 2021–2027 ingår att bidra i utformning av utlysningar och aktiviteter samt informera och ge råd till aktörer som planerar att delta i ansökningar i olika europeiska satsningar. Myndigheterna samverkar även i genomförandet av EU:s regionala utvecklingsfond 2021–2027 med insatserna för hållbar urban utveckling.

Myndigheterna fortsätter medverka i partnerskapet Driving Urban Transitions to a Sustainable Future (DUT) där utlysningar och andra aktiviteter inom området hållbar stadsutveckling kommer att vara aktuellt under de kommande åren samt

² Se [pressmeddelande från Internetstiftelsen](#)

³ Boverket, Energimyndigheten, Folkhälsomyndigheten, Formas, Länsstyrelserna, Myndigheten för delaktighet, Naturvårdsverket, Riksantikvarieämbetet, ArkDes (Statens centrum för arkitektur och design) Statens konstråd, Sveriges Kommuner och Regioner, Tillväxtverket, Trafikverket och Vinnova

EU-kommissionens satsning "New European Bauhaus",⁴ European Urban Initiative (EUI)⁵ och Urbact⁶.

Myndigheterna bidrar även för att utveckla stödjande funktioner för de städer som valts ut att ingå i missionen på EU-nivå om 100 klimatneutrala städer 2030. Ett exempel är programmet "CapaCITIES"⁷. Genom "CapaCITIES" initieras och stärks nationella förändringsprocesser för att etablera nationella nätverk och styrningsstrukturer.

6. Strategiska utvecklingsprojekt 2024

De strategiska utvecklingsprojekten är viktiga acceleratorer för framväxten av ett ekosystem kring missionen om Klimatneutrala städer 2030 och utgör en gemensam plattform och arena för samverkan och lärande.

Under 2024 kommer följande strategiska utvecklingsprojekt att bedrivas inom Viable Cities Transition Lab, med syfte att vid den kommande revideringen av Klimatkontrakt 2030 kunna vidareutveckla innehållet i kontraktet.

6.1. Governance

Utvecklingen inom governance för klimatomställning, både på lokal nivå och mellan lokal, nationell och även EU-nivå, är grundläggande för en bredare kraftsamling och effektivare systemförändringar. Det handlar om att koordinera och leda olika aktörer på olika nivåer i syfte att snabba på klimatomställningen och bromsa klimatförändringarna för att kunna bygga en hållbar framtid. Governance innebär att många aktörer på olika styrnivåer arbetar tillsammans för att gemensamt gå bortom det man som enskild aktör har direkt rådighet över för att förverkliga mål och mission. Det innebär ett systemskifte mot ett helhetstänkande inom offentlig förvaltning och en mer nätverksbaserad styrning. Governance syftar på processen och strukturen för att styra, leda och reglera en organisation, ett samhälle eller ett system. Det handlar om hur beslut tas, hur mandat och ansvar fördelas, och hur regler och riktlinjer upprätthålls och efterlevs. Det är en komplex process som involverar politiska, ekonomiska, tekniska och sociala aspekter som i sin tur kräver samarbete och engagemang från en bredd av samhällsaktörer.

⁴ New European Bauhaus lyfter fram betydelsen av estetiska, sociala och kulturella värden i den gröna omställningen

⁵ European Urban Initiative, är en hubb för hållbar stadsutveckling på EU-nivå. EUI ska erbjuda stöd till städer för att förbättra och öka sin kapacitet i att utforma strategier, policyer och projekt för hållbar stadsutveckling. (urban-initiative.eu)

⁶ Urbact är ett europeiskt samarbetsprogram för utbyte och lärande inom hållbar stadsutveckling, Tillväxtverket.

⁷ Energimyndigheten och Viable Cities deltar

Inför 2024 finns ett fortsatt stort utvecklingsbehov för en djupare förståelse för vad transformativ governance innebär och hur kommuner och städer kan arbeta med det i praktiken. Med erfarenheter och insikter från de första stegen kommer ett gemensamt analysstöd för klimatkontrakt att vidareutvecklas. Detta är ett arbete som måste ske i nära samarbete mellan Viable Cities, myndigheterna och kommuner. Arbetet kommer att samordnas av programkontoret som säkerställer ett förstärkt fokus på analys och uppföljning inom Arena Klimatkontrakt under 2024.

Mobiliseringen med hjälp av Klimatkontrakt 2030 har visat sig vara framgångsrikt och kommer fortsätta utvecklas för att ytterligare stärka, skala upp, bredda och snabba på omställningsarbetet. Det krävs en tydligare behovsorientering / prioritering och skarpare åtaganden från flera håll; från de nationella myndigheterna, från kommunerna och också kopplat till Viable cities roll / åtaganden.

Klimatkontraktet är ett nytt och innovativt verktyg för governance som bygger en långsiktig strategisk process från lokal till internationell nivå utifrån den gemensamma missionen om klimatneutrala och hållbara städer 2030.

6.2. Klimatinvesteringsplaner

En grundtes i missionsdriven innovation är att staten och offentliga organisationer på olika nivåer i samhället tar en aktiv roll i att samskapa och omforma marknader i samspel med näringslivet och andra samhällsaktörer som akademi och civilsamhälle.

Klimatinvesteringsplaner är en central del i arbetet med en utvecklad governance för missionen och under 2024 kraftsamlar vi inom Klimatinvesteringsplaner på flera områden; analyser och test om hur klimatinvesteringsplaner kan kopplas till ordinarie beslutsprocesser, inklusive färdplaner för klimatneutralitet på stadsnivå, analyser av nödvändiga klimatinvesteringar inom områden med stor påverkan på klimatutsläpp, exempelvis värme/kyla, mobilitet, mat osv, ekonomiska analyser av multipla nyttor av klimatomställning, exempelvis där klimatomställning kan bidra till såväl kostnadsbesparingar som kvantifierade nyttor som exempelvis ökad hälsa, fler arbetstillfällen, trygghet etc., hur hållbarhetsindikatorer kan införlivas mer systematiskt inom kommersiell förvaltning och kontraktshantering.

Under 2024 vidareutvecklas Viable Cities finansiella dashboard och införlivar investeringsplanssidan, finansiella indikatorerna och de finansieringsflöden som tillhandahålls av olika nationella myndigheter (se avsnitt 5.3). Funktionerna hos olika finansiella instrument kommer att kartläggas och ett antal lärcase startar där finansiella färdplaner tas fram. Dessutom kommer en utvecklad samverkan med investerare för att diskutera hur man mobiliserar privat finansiering för klimatneutrala städer.

Arbetet med Klimatinvesteringsplaner i Sverige hänger nära samman med vad som händer inom plattformen för genomförande av missionen om klimatneutrala städer på europeisk nivå, NetZeroCities.

6.3. Konkurrenskraft genom omställning

En stark mobilisering för omställning till klimatneutralitet kan ge förutsättningar för företag i Sverige att utveckla nya affärsstrategier, och helt nya marknader, som i sin tur ger konkurrenskraft genom att driva en omställning till ett klimatneutralt och hållbart samhälle. Detta är avgörande för Sveriges ambition att vara världens första fossilfria välfärdsland och vårt klimatpolitiska ramverk. Företagens roll i klimatomställningen är central, både som stora utsläppare av växthusgaser men också som leverantör av lösningar för klimatomställning och klimatanpassning.

Under 2024 krafsamlar Viable Cities inom initiativet Klimatkonkurrenskraft för att tillsammans med en rad andra aktörer utforska vilka systemiska förändringar som kan accelerera samverkan kommun-näringsliv för att uppnå missionen klimatneutrala städer 2030 med ett gott liv för alla inom planetens gränser. Samverkan med de myndigheter som signerar Klimatkontraktet är i detta arbete centralt för att kunna driva policyförändringar. Initiativet är främst riktat mot de 23 städer som signerar Klimatkontrakt 2030, med målsättningen att skapa kunskap som kan användas i alla svenska kommuner.

Syftet är att tillsammans krafsamla kring viktiga insatsområden kopplat till städernas omställningsresor där företagen mobiliseras och är systematiskt engagerade. En viktig del i arbetet är att stärka varandra i att möta de möjligheter och utmaningar som EUs satsning på bland annat "Fit for 55" innebär. Exempel på insatsområden är upphandling, kompetensförsörjning, näringslivsutveckling och etablering. I arbetet ingår att granska möjligheten att använda kommunala policydokument som upphandlingspolicy, näringslivsprogram och samt ägardirektiv för kommunala bolag för att driva utvecklingen. I arbetet samverkar Viable Cities även med näringslivsorienterade organisationer och initiativ på internationell, nationell och regional nivå där en viktig aspekt är en rättvis och inkluderande omställning.

6.4. Medborgarengagemang

Nuvarande samhällsutmaningar innebär att flera kriser sammanfaller med klimatkrisen. Det gäller bland annat pandemin, kriget i Ukraina, kriser vad gäller energi, mat, råvaror och kritiska mineraler, biodiversitet och demografi. Utmaningarna förstärks av att vi samtidigt upplever en demokratisk utveckling där en växande andel av befolkningen känner sig utanför.

Under 2024 att vidareutvecklas samarbetet mellan städer, myndigheter och andra aktörer för att skapa förutsättningar för medborgarengagemang i klimatomställningen. Inte minst genom utveckling av nya former av

medborgarinvolvering i lokala klimatkontrakt och samspel med europeiska satsningar på området.

Under 2024 mobiliseras ett antal lärcase, tester och satsningar inom medborgardeltagande som syftar till att ge reellt inflytande till medborgarna för att snabba på klimatomställningen.

Detta ökar behovet av satsningar som syftar till inkludering och att sätta medborgarna i centrum för omställningen till klimatneutralt och hållbart samhälle, bland annat genom nya former för medborgarinvolvering (exv medborgarråd) och utveckling av attraktiva livsmiljöer (exv New European Bauhaus) och politik för gestaltad livsmiljö. Medborgarnas kunskap och expertis måste tas tillvara i de beslut som påverkar deras liv, och dessa beslut måste förankras med det stora flertalet för att kunna leda till åtgärder och förändringar i den takt och omfattning som krävs.

6.5. Systemdemonstratorer

Systemdemonstratorer för klimatneutrala städer är ett strategiskt utvecklingsprojekt inom Klimatkontrakt 2030. Förväntan på systemdemonstratorerna är att de ska ha en väsentlig roll i städers förmåga att snabba på omställningen samt skapa hög synlighet och engagemang lokalt, regionalt, nationellt och internationellt.

Satsningen har en tydlig inriktning mot missions-orienterad innovation, och betonar tydligt vikten av systemperspektiv i omställningsarbetet. En viktig del i insatsformen är ett portföljtänk, där flera åtgärder, initiativ och experiment tillsammans utgör en större helhet. Systemdemonstratorerna tar sin utgångspunkt i centrala områden i Klimatkontrakt 2030 och är tänkta att bidra till utveckling av kontraktet utifrån insikter från arbetet.

Viable Cities och myndigheterna åtar sig att bidra till att systemdemonstratorerna lyfts i viktiga sammanhang på nationell och internationell nivå samt att dra nytta av insikterna från systemdemonstratorerna i syfte att möjliggöra uppskalning. Samtliga kommuner inom Klimatkontrakt 2030 åtar sig att dra nytta av insikterna från systemdemonstratorerna i syfte att möjliggöra uppskalning.

6.6. Mission klimatneutrala städer 2030 internationellt

Under 2024 sker en fortsatt mobilisering och utveckling för att stärka kopplingen mellan det svenska och europeiska arbetet med missionen klimatneutrala städer 2030. Det sker inom en rad initiativ som involverar såväl städer, myndigheter som Viable Cities som program. Exempel är NetZeroCities (som är en plattform för genomförande av Cities Mission, med utvecklingsarbete kring bland annat Climate City Contract och Climate Investment plans), partnerskapet Driving Urban Transitions (med forsknings- och innovationsprojekt inriktade mot 15-minutersstaden,

energipositiva stadsdelar och cirkulär urban ekonomi) samt CapaCITIES (som utvecklar nationella stödplattformar likt Viable Cities i fler europeiska länder).

New European Bauhaus-initiativet lanserades av EU-kommissionen i januari 2021, och kopplar samman EUs gröna giv med vår byggda miljö. I genomförandeplanen för Cities Mission pekar EU-kommissionen på att EUs Climate City Contract ska möjliggöra medverkande städer att integrera och stärka värden och principer i New European Bauhaus-initiativet i sina planer för klimatneutralitet. Arbete kring New European Bauhaus sker i samverkan med Boverkets (Rådet för hållbara städer) regeringsuppdrag att samordna Sveriges medverkan i New European Bauhaus.

På ett liknande sätt som EU mobiliserar 112 städer sker ett samarbete i Urban Transitions Mission inom det globala initiativet Mission Innovation, där en första etapp avser att samla cirka 300 globala städer.

7. Gemensamt arbete kring uppföljning, utvärdering och uppdatering

Viable Cities och kommunen är överens om att genomföra en årlig uppföljning av kommunens resultat inom ramen för Klimatkontrakt 2030. Viable Cities tar fram underlag för en årlig uppföljning på kommunal och nationell nivå.

7.1. Viktigaste uppdateringar för kommunen

Göteborgs stad har under året tagit betydande steg i att operationalisera de nya strukturer som har byggts upp som del av klimatkontraktet. Deltagande i den fortsatta operationaliseringen av klimatomställningsfunktionen, inklusive produktionen av klimatomställningsstrategi, (2) klimathandlingsplan och (3) klimatinvesteringsplan är säkrad från de mest centrala förvaltningarna och bolagen och arbetet är i full gång. Ytterligare en viktig förutsättning för det fortsatta arbetet är att utökad budget för miljö- och klimatinvånnden möjliggjort förstärkning med ytterligare medarbetare på miljöförvaltningen med bland annat expertis inom ledning och styrning för klimatomställning.

7.2. Mest angelägna erfarenheter att dela för kommunen

Nedan presenteras de mest angelägna erfarenheterna så här långt:

- En av de mest centrala erfarenheterna är det är krävande att sätta strukturer för ledning och styrning som harmonierar med och integreras med kommunens befintliga styrning. Detta lärandebaserade arbete tar tid och kräver hög grad av uthållighet liksom expertis och förmågan liksom modet att utmana organisationen på olika sätt för att avtäckta de viktigaste knäckfrågorna. Ingen kommun är

den andra lik när det gäller nivån och graden av detaljering som krävs för en fungerande och effektiv passning mellan befintlig styrning och utvecklad kapacitet för styrning av klimatomställning. Göteborgs Stad har nu nått nödvändiga djupinsikter för det fortsatta i ett mer operativt inriktade arbetet.

- Nödvändigheten av att tidigt påbörja samverkan med en rad aktörer, inklusive näringsliv, forskning och inte minst civilsamhälle och medborgare – detta då dessa former för samverkan kräver sina specifika format, metoder och kontrakt för att fungera.
- Det har genom genomfört arbete identifierats ett betydande behov av ett nationellt kapacitetsstöd för att understödja kommunernas arbete med omvärldsbevakning, riskanalys och riskhantering liksom kapacitetsutveckling för klimatomställning.

Mer generellt ser vi ett stort behov av att de statliga myndigheterna tydliggör de nya arbetssätt och stödformer de har för avsikt att implementera, och då framför allt det nationella klimatkontraktet. Detta för att kunna understödja det kommunala omställningsarbetet, samt säkra att sådana nya arbetssätt förankras i myndigheternas formella styrning.

7.3. Viktigaste uppdateringar för Viable Cities

Under 2023 har Viable Cities arbete med att underlätta processen kring klimatkontrakt utvecklats. Viable Cities som program har också förberett en ny flerårig fas i programmet. Dessutom har ett betydande utvecklingsarbete skett kring klimatinvesteringsplaner och den nya insatsformen systemdemonstratorer har tagit nya steg. I det internationella samarbetet kring missionen har en process på EU-nivå kring klimatkontrakt etablerats och flera svenska städer har haft framgång i att bli delaktiga i arbetet med missionen om klimatneutrala städer med finansiering från Horisont Europa.

7.3.1 Processen kring klimatkontrakt

Under 2023 har arbetet gått vidare med att utveckla Viable Cities roll som underlättare av processen kring klimatkontraktet i samspel med de 23 städerna och 6 myndigheter som hittills är signatärer. Vidareutveckling har gjorts av plattform för snabbare lärande genom Viable Cities Transition Lab Forum, City Labs, Klimatfrukostar och en rad olika format för möten mellan städer och myndigheter och andra aktörer. Vidare har samspelet med de signerande myndigheterna utvecklats för att fördjupa processen med Klimatkontrakt 2030 ytterligare. Parallellt har arbetet fortsatt i de 23 städerna med att utveckla olika former av lokala klimatkontrakt som en del i att mobilisera lokala omställningsarenor med företag, offentlig verksamhet, akademi och forskningsinstitut och civilsamhälle. Mobiliseringen på EU-nivå med de 112 städer som är föregångare i missionen om klimatneutrala städer 2030 har också inneburit en process med att etablera klimatkontrakt där Viable Cities är delaktiga. Viable Cities ser ett ökat behov av att skapa synergier och arbeta med att utveckla stödet

till lärande mellan städer och vidareutveckla gränssnitten mellan lokal, nationell och internationell nivå. Allt för att stärka den kollektiva förmågan till omställning.

7.3.2 Strategiskt arbete inför ny fas av programmet

Att på olika sätt skala upp relevanta satsningar för större effekt och snabbare takt i omställningen är en avgörande del i Viable Cities arbete framåt. Dessutom står det klart att det fortsatta arbetet behöver ske i en situation där multipla kriser sammanfaller med klimatkrisen. Under året har ett omfattande strategiarbete genomförts som förberedelse inför nästa fleråriga fas i programmet. Viable Cities har i oktober lämnat in en ansökan om att bli ett av programmen inom den nya missionsinriktade programformen Impact Innovation. Parallellt lämnas underlag in för nästa fas som strategiskt innovationsprogram där en utvärdering av programmets första sex år färdigställts. Viable Cities har också på olika sätt lämnat inspel till regeringens kommande klimatpolitiska handlingsplan, den kommande forsknings- och innovationspropositionen och bidragit till SKRs beredning⁸ om hur kommuner och regioner kan förbättra och intensifiera arbetet med klimatanpassning och minskad klimatpåverkan.

7.3.3 Strategiska insatser för uppskalning och acceleration

Som en del i arbetet med klimatkontrakt har ett fortsatt utvecklingsarbete med klimatinvesteringar för städers omställning skett både i Sverige och i det Europeiska samarbetet. Inom ramen för detta har också dialogen utvecklats med relevanta finansaktörer. Under året har även arbetet med digitalisering intensifierats och i november etablerades Urban Twin Transition Centre i samverkan med Viable Cities. Arbeta har också inletts med att förbereda processer för ökat medborgarengagemang / -deltagande för att skapa metoder och insikter som kan användas av många städer. Under året har i samarbete med Viable Cities även en forskarskola för rättvis omställning i städer startats vid Linköping universitet. Lunds universitet har även, i samarbete med Viable Cities, lanserat en Massive Online Open Course, MOOC: Cities, Climate and Change: Pathways and Opportunities. Även arbetet kring storytelling och kommunikation för omställning har vidareutvecklats. Nästa steg i arbetet med att utveckla en ny insatsform, Systemdemonstratorer, har tagits med finansiering från Vinnova och Viable Cities av två systemdemonstratorer: CoAct i Lund som fokuserar både på hållbar mobilitet och energipositiv stadsdel, och SnabbSam i Stockholm som inriktas på en fossilfri stadskärna. Andra städer är angelägna om att kroka arm i dessa satsningar för att lära tillsammans. Femton förstudier har finansierats inom Viable Cities för att utforska hur vi kan ge än mer kraft till städernas omställning inom tre områden: medborgarengagemang, klimatinvesteringar och regional samverkan.

⁸ Rättvis och hållbar omställning för klimatet – Förslag från SKR:s programberedning för hållbar omställning, SKR, september 2023

7.3.4 Internationella allianser kring missionen

Fortsatt arbete med mobilisering av städer och länder kring missionen, där Viable Cities är delaktiga sker på flera sätt (exv NetZeroCities, Driving Urban Transitions, CapaCITIES, Urban Transitions Mission). Under året publicerades en utvärdering beställd av EU-kommissionen av arbetet inom EU med de fem missionerna⁹. Den drar bl a slutsatsen att missionen Climate-neutral and smart cities 2030 (Cities Mission) redan har åstadkommit en betydande mobilisering för snabbare klimatomställning i städer. Utvärderarna pekar på att inrättandet av Cities Mission var viktigt och lägligt för att ta itu med "implementeringsgapet" och de systemutmaningar som enskilda städers klimatarbete aldrig kan lösa på egen hand.

Viable Cities har fortsatt sitt arbete som en av många internationella partners i NetZeroCities för att underlätta omställningen i de 112 städer (varav sju svenska). NetZeroCities har i dialog med EU-kommissionen utformat klimatkontrakt för städer i hela EU som verktyg för snabbare klimatomställning. Här är klimatinvesteringar en viktig del. Ambitionen är, liksom i Viable Cities arbete i övrigt, att lärdomar, metoder och verktyg ska komma till nytta för många fler städer i deras omställning. Inom ramen för NetZeroCities har svenska städer haft framgång och beviljats stöd i flera satsningar för att förstärka sitt arbete med klimatomställningen. Exempelvis har Malmö, Uppsala och Umeå fått stöd i satsningen Pilot Cities (totalt cirka 45 milj kr), och inom satsningen Twinning som inriktas på lärtpartners för omställning finns Luleå (som matchas med Umeå) och Lund bland de städer som har blivit utvalda och matchade med pilotstäder.

I det arbete som bedrivits i ett antal år på global nivå inom Climate Smart Cities Challenge, och som involverar en rad svenska aktörer, tas nya steg i att vidareutveckla arbetet. Det handlar bland annat om att sammankoppla de fyra systemdemonstratorerna inom initiativet med de två svenska liksom att verka för mobilisering av kapital. Samarbetet med UN-Habitat är centralt i detta och en dialog förs om bredare samverkan med UN-Habitat med utgångspunkt i städers klimatomställning. Likaså har dialog inletts om ett bredare samarbete med Världsnaturfonden WWF kring städers klimatomställning i Sverige såväl som internationellt.

7.4. Viktigaste uppdateringar för myndigheterna

Inom Klimatkontrakt 2030 har myndigheterna under 2023 arbetat gemensamt med fyra innovationsprocesser. Inom Smart policyutveckling har fem utmaningar identifierats för policylabbar. I två städer testas Systemdemonstratorer för klimatneutrala städer. En metod för lokal portföljanslys har testats och skalas upp.

⁹ Alasdair Reid et al. Study supporting the assessment of EU Missions and the review of mission areas – Mission areas review report. 10.2777/61143, Europeiska kommissionen, 2023

En fördjupad analys kring Klimatkontrakt som modell för utvecklad governance har genomförts.

7.4.1 Smart policyutveckling

Under 2023 genomfördes flera gemensamma workshops med klimatkontraktskommuner och klimatkontraktsmyndigheter, för att påbörja utvecklingen av mer ändamålsenliga regelverk och andra styrmedel. Fem utmaningsområden identifierades och dessa kartlades och utreddes vidare med mål att fatta beslut om uppstart av flera så kallade policylabb inom ett eller flera av de identifierade områdena. Representanter från myndigheterna arbetade vidare mellan workshopparna med att bearbeta data som kom fram och planerade för kommande arbete. Allt arbete skedde under utforskande och lärande former med alla inblandade.

7.4.2 Systemdemonstratorer

Under 2023 har satsningen på Systemdemonstratorer för klimatneutrala städer fortsatt. Utlysningen Systemdemonstratorer för klimatneutrala städer – Planeringsfas genomfördes, och två städer beviljades stöd. Utlysningen kommer under 2024 sömlöst att följas av utlysningen Systemdemonstratorer för klimatneutrala städer – Genomförandefas, vilken endast kommer vara öppen för samma två städer som beviljats stöd i Systemdemonstratorer för klimatneutrala städer – Planeringsfas.

7.4.3 Lokala portföljanalyser

Under 2023 har myndigheterna fortsatt att utveckla en metod för portföljanalys av myndigheternas samlade finansiering till städer. Metoden har under året testats i dialog med fem av kommunerna. Syftet har under året varit att undersöka och identifiera användningsområden i kommunerna, samt för att möjliggöra för en uppskalning till samtliga 23 kommuner. Årets arbete och genomfört test presenterades och vidareutvecklades gemensamt under Transition Lab Forum i Kristianstad under hösten.

7.4.4 Stärkt myndighetssamverkan

Under 2023 har myndigheterna inom Rådet för hållbara städer beviljats medel från det nationella programmet inom Europeiska regionalfonden (Eruf) för att utveckla en mer operativ myndighetsgemensam samverkansplattform. Samverkansplattformen har fått namnet Svensk modell för hållbar urban utveckling. Syftet är att kraftsamla kring myndigheternas mer operativa arbete och utveckla ett samordnat och gemensamt arbete för att stärka kommunernas innovationsförmåga. För att öka synergier och lärandet mellan flera av myndigheternas närliggande uppdrag och initiativ beslutade Rådet för hållbara städer att under 2023 se över hur Rådet kan stärkas i sin roll som strategiskt forum och utgöra ett ramverk för den operativa samverkansplattformen Svensk modell för urban hållbar utveckling och

Klimatkontrakt 2030 som en gemensam innovations- och testlabb för de 23 städerna och myndigheterna samt ytterligare andra identifierade närliggande initiativ.

7.4.5 Klimatkontrakt som governancemodell

Utvecklingen inom governance för klimatomställning, både på lokal nivå och mellan lokal, nationell och även EU nivå, utgör grundläggande förutsättningar för bredare kraftsamling och effektivare systemförändringar. Under 2023 riktade myndighetssamverkan, med Vinnovas analysstöd, ett särskilt fokus på governancefrågorna. I nära samarbete med Viable Cities och med aktiv medverkan av både myndigheterna och städerna, genomfördes ett strategiskt analysprojekt "Klimatomställning av städer – en svensk modell för att öka takten i omställning." Utifrån de praktiska erfarenheterna under de senaste två decennierna, har begreppet "governance" för klimatomställning kunnat tas fram ur ett operativt perspektiv. Governance används när en myndighet behöver gå bortom det man har direkt rådighet över för att förverkliga ett mål, vilket också innebär systemskiften att gå från stuprörsbaserad verksamhet till helhetstänkande inom offentlig förvaltning. I governance samverkar myndigheten med näringsliv, civilsamhälle och akademi.

9. Kontraktet

Parterna är överens om att dessa gemensamma åtaganden, såsom de formuleras ovan, ska gälla för 2024. Den första versionen av Klimatkontrakt 2030 signerades 2020, den andra 2021 och den tredje 2022. Klimatkontraktet ska uppdateras och förnyas inför varje nytt år.

Klimatkontrakt 2030

Mellan Göteborgs stad, myndigheterna
Energimyndigheten, Vinnova, Formas, Tillväxtverket,
Trafikverket, Naturvårdsverket samt Viable Cities.

Stockholm 2023-12-08 Parterna är överens om att dessa gemensamma åtaganden, såsom de formuleras ovan, ska gälla för 2024. Den första versionen av Klimatkontrakt 2030 signerades 2020, den andra 2021 och den tredje 2022. Klimatkontraktet ska uppdateras och förnyas inför varje nytt år.

Jonas Attenius

Kommunstyrelsens ordförande,
Göteborgs stad

Olga Kordas

Programchef,
Viable Cities

Robert Andrén

Generaldirektör,
Energimyndigheten

Darja Isaksson

Generaldirektör,
Vinnova

Johan Kuylenstierna

Generaldirektör,
Formas

Elisabeth Backteman

Generaldirektör,
Tillväxtverket

Roberto Maiorana

Generaldirektör,
Trafikverket

Björn Risinger

Generaldirektör,
Naturvårdsverket

Bilaga 1 – Länkar till dokument

Nedan finns länkar till de mest relevanta dokumenten i relation till Klimatkontrakt 2030 för Göteborgs stad.

- Göteborgs Stads miljö- och klimatprogram 2021-2030 (2021) [Miljö och klimat Göteborg 2030 - Göteborgs Stad \(goteborg.se\)](#)
- Göteborgs Stads energiplan 2022-2030 (2022) [Göteborgs Stads energiplan 2022-2030 - Göteborgs Stad \(goteborg.se\)](#)
- Göteborgs Stads elektrifieringsplan 2022-2030 (2022) [Göteborgs Stads elektrifieringsplan 2022-2030 \(goteborg.se\)](#)
- Göteborgs Stads näringslivsstrategiska program 2023-2035 (2023) [Näringslivsstrategiska programmet | Business Region Göteborg \(businessregiongoteborg.se\)](#)
- Göteborgs Stads program för en jämlik stad 2018-2026 (2018) [Göteborgs Stads program för en jämlik stad 2018-2026 \(goteborg.se\)](#)
- Översiktsplan för Göteborg (2022) [Översiktsplan för Göteborg \(goteborg.se\)](#)